

**College van Gedeputeerde Staten
Statenbrief**

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water

DATUM	24-05-2016	REFERENTIE	Conny Raijmaekers
ONS NUMMER	81842CCC	DOORKIESNUMMER	3700
NUMMER PS	2016RGW47	E-MAILADRES	conny.raijmaekers@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	8 stuks	PORTEFEUILLEHOUDER	Van den Berg

Onderwerp Statenbrief: Ontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 en -Verordening 2013 (herijking 2016)

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Eind 2016 wil de provincie beschikken over een actueel, opnieuw integraal afgewogen en verankerd ruimtelijk beleidskader als opmaat naar het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Hiervoor is in de afgelopen maanden de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV) herijkt.

Op 24 mei 2016 hebben wij de Ontwerp PRS en –PRV (herijking 2016) vastgesteld voor de terinzagelegging ervan. Deze terinzagelegging loopt van 31 mei t/m 11 juli 2016. In deze periode kan iedereen reageren op het voorgestelde ruimtelijk beleid in de PRS en de bijbehorende regels in de PRV. Op 14 juni en 23 juni zijn er van 19:30 en 21:30 uur inloopavonden in de foyer van het Huis voor de provincie Utrecht. De Ontwerp PRS en –PRV (herijking 2016) treft u als bijlage bij deze Statenbrief aan.

In de tweede helft van 2016 ontvangen uw Staten de concept PRS en PRV (herijking 2016) samen met de concept Nota van beantwoording over de reacties tijdens de tervisielegging ten behoeve van uw vaststellingsproces.

Aanleiding

Uw Staten hebben in februari 2013 de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (PRV) vastgesteld. De PRS gaat over het ruimtelijk beleid van de provincie Utrecht en is alleen bindend voor de provincie zelf. De PRV bevat regels voor gemeenten. Gemeenten moeten deze regels in acht nemen bij het maken of aanpassen ruimtelijke plannen. U hebt ons bij vaststelling de opdracht gegeven de PRS en de PRV vierjaarlijks te herijken. In de afgelopen maanden is de eerste herijking van de PRS en PRV voorbereid.

Voorgeschiedenis

4 februari 2013: vaststelling PRS 2013-2028 en PRV 2013 door PS;
10 maart 2014: vaststelling eerste partiële herziening van PRS 2013-2028 en PRV 2013 door PS;
29 september 2014: vaststelling Procesnotitie Omgevingswet: voorbereiding en invoering door PS;
3 november 2014: vaststelling tweede partiële herziening van PRS 2013-2028 en PRV 2013 door PS;
2 november 2015: vaststelling Kadernotitie Start Herijking PRS en PRV door PS.

Essentie / samenvatting:

Op basis van de door uw Staten op 2 november 2015 vastgestelde kadernotitie is de afgelopen maanden een proces doorlopen wat heeft geleid tot voorgestelde wijzigingen in de gehele PRS en PRV. Dit betreft deels beleidswijzigingen. Het gaat vaak echter ook om verduidelijkingen, aanpassingen aan andere beleidsdocumenten, dan wel gewijzigd Rijksbeleid, updates van programma's e.d.. De grotere beleidswijzigingen betreffen de onderwerpen experimenteerruimte, duurzame energie, kernrandzones, detailhandel en landbouw. Een weergave van het gevoerde proces en de voorgestelde wijzigingen treft u aan in bijlage 1 van deze Statenbrief. De drie verslagen (bijlagen 8, 9 en 10) horen bij deze beschrijving.

Uw Staten hebben bij vaststelling van de PRS en PRV in 2013 en bij latere besluitvorming enkele moties aangenomen die qua afdoening gekoppeld zijn aan de herijking van de PRS en PRV. In bijlage 2 van deze Statenbrief vindt u een beschrijving van de wijze waarop deze moties zijn verwerkt in de Ontwerp PRS en PRV (herijking 2016). Wij gaan ervan uit, dat met deze verantwoording de moties zijn afgedaan.

De onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit heeft u en ons een advies toegestuurd over de herijking van de PRS en PRV. Als bijlage 6 vindt u zijn advies en als bijlage 7 onze antwoordbrief aan de ARK over de wijze waarop wij met zijn advies zijn omgegaan.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Met het toezenden van de Ontwerp PRS en –PRV (herijking 2016) willen wij uw Staten, reeds voordat u de stukken in het najaar van 2016 formeel krijgt aangeboden, de mogelijkheid bieden kennis te nemen van de door ons voorgestelde wijzigingen.

Financiële consequenties

geen

Vervolgprocedure/voortgang

In het najaar van 2016 krijgen uw Staten de concept PRS en –PRV (herijking 2016) met de nota van beantwoording ter vaststelling aangeboden.

Bijlagen

Aan deze Statenbrief zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

1. Verantwoording gevoerde proces en doorgevoerde wijzigingen
2. Afdoening moties behorende bij Herijking PRS en –PRV
3. Beantwoording vraag naar gegevens over woningbouw
4. Ontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013 – 2028 (Herijking 2016)
5. Ontwerp Provinciale Ruimtelijke Verordening 2013 (Herijking 2016)
6. Advies ARK over herijking PRS
7. Antwoordbrief aan ARK over advies herijking PRS
8. Verslag netwerkbijeenkomst landelijk gebied
9. Verslag bindingsdebat binnenstedelijke ontwikkeling
10. Beeldverslag Ruimtespel Hogeschool Utrecht
11. Overzicht vraag- aanbod bedrijventerreinen en rapportage Stec vraagruiming bedrijventerreinen

Bijlage 4 is een versie van de Ontwerp PRS (herijking 2016) waarin de verschillen met de in 2013 vastgestelde PRS in rood zijn weergegeven. Voor de terinzagelegging is ook een digitale versie gemaakt (dat is de rechtsgeldige versie). Hierin zijn de wijzigingen niet zichtbaar. De integrale nieuwe tekst wordt getoond. De digitale versies van de PRS en PRV zijn te vinden via de link <http://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/>.

Concreet voorliggende vraag aan Statencommissie / Provinciale Staten

Kennis te nemen van deze brief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,

BIJLAGE 1: Verantwoording over gevoerde proces en doorgevoerde wijzigingen

In deze bijlage is een verantwoording opgenomen van het gevoerde proces en de inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de in 2013 vastgestelde PRS en PRV.

Proces

Van november tot en met maart heeft een proces plaatsgevonden met onder andere de volgende overleggen:

- met alle gemeenten is in januari of februari 2016 een ambtelijk gesprek gevoerd over stedelijk programma, ligging van begrenzings zoals EHS en rode contour en actuele ontwikkelingen;
- op 3 februari 2016 is een netwerkbijeenkomst landelijk gebied en uitnodigend ruimtelijk beleid georganiseerd;
- op 18 februari 2016 is een verbindingsdebat binnenstedelijke ontwikkeling georganiseerd (samen met het Programmateam Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling en het netwerk Utrecht2040);
- er is ambtelijk overleg met de regio's Utrecht en Amersfoort en met de waterpartners gevoerd;
- met studenten van de Hogeschool Utrecht is het ruimtespel gespeeld, voor feedback over de werkwijze in het ruimtelijk beleid en de sturing richting gemeenten.

Aan dit A-stuk zijn de verslagen van de beide themabijeenkomsten en de bijeenkomst met studenten toegevoegd.

De grootste wijzigingen die voorgesteld worden naar aanleiding van de kadernotitie en het participatieproces zijn met diverse partijen binnen- en buitenshuis besproken:

- 5 april en 12 april: BBOT Gedeputeerde Staten;
- 14 april: Klankbordgesprek herijking met leden van PCL;
- 18 april: Stateninformatiebijeenkomst;
- 20 april: Wethouders RO bijeenkomst.

In deze bijeenkomsten stonden de volgende onderwerpen op de agenda: sturingsfilosofie, experimenteerruimte, duurzame energie (wind en zon), kernrandzones en flexibiliteit rode contouren, stedelijk programma, detailhandel, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en landbouw. Tijdens de Stateninformatiebijeenkomst is gevraagd om nadere informatie over de cijfers voor woningbouw. Deze informatie is als bijlage aan de Statenbrief toegevoegd.

Inhoud

In de papieren versie van de Ontwerp PRS 2013-2028 (herijking 2016) zijn alle wijzigingen aangegeven middels toevoegingen en doorhalingen in rode tekst. Hiermee is direct zichtbaar wat wel en niet gewijzigd is ten opzichte van de tekst zoals vastgesteld in februari 2013. Deze wijzigingen werken ook door in de PRV. Hierin zijn de wijzigingen niet apart zichtbaar gemaakt. Hoofdstuksgewijs worden de volgende wijzigingen voorgesteld in de Ontwerp PRS en PRV:

Hoofdstuk 1 Inleiding: De tekst is geactualiseerd, waarbij de nadruk is gelegd op een verbeterde schets van waar we staan en hoe wij onze rol vormgeven. De paragrafen over doel, status, participatie, terinzagelegging, gevoerd overleg planMER, landbouweffectrapportage, watertoets en samenhang zijn geactualiseerd en er zijn nieuwe paragrafen over de omgevingswet en extern advies ingevoegd.

Hoofdstuk 2 Visie 2040 en voorgenomen ontwikkeling 2028: De Visie uit de Kadernota Ruimte (PS, december 2010) is overgenomen in de PRS en is geactualiseerd. Ook de uitgangssituatie voor de ruimtelijke ontwikkelingen tot 2028 en de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling tot 2028 zijn geactualiseerd. Dit heeft slechts een beperkte invloed op de visiekaart 2028 en de bijbehorende beschrijving. Om die reden is de visiekaart 2028 niet aangepast.

Hoofdstuk 3 Sturing: De sturingsfilosofie verandert niet bij de herijking. Wel wordt bij diverse onderwerpen het accent nog meer verlegd naar ontwikkeling en naar maatwerkmogelijkheden waarbij ruimtelijke kwaliteit de centrale randvoorwaarde is. In dit hoofdstuk wordt dit aangegeven voor de experimenteerruimte. Deze is in de PRS 2013 gekoppeld aan het Eiland van Schalkwijk. Voor dit gebied is een Koersdocument opgesteld waar provincie, gemeente en waterschap hun handtekening onder hebben gezet. Binnen de kaders van het Koersdocument zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Deze vrijere regulering op basis van gezamenlijke kaderstelling wordt ook opengesteld voor andere gebieden in onze provincie. Met gebieden die hierin interesse hebben, gaat gewerkt worden aan gezamenlijke kaderstelling en bijbehorende rolopvatting. In dit hoofdstuk zijn ook de provinciale belangen opgenomen. Deze zijn, mede op verzoek van gemeenten en in verband met de komende Omgevingswet, verduidelijkt en geactualiseerd.

Hoofdstuk 4 Duurzame leefomgeving: Dit hoofdstuk bevat de ruimtelijke relevante onderdelen van de onderwerpen bodem, water en milieu inclusief gezonde leefomgeving, klimaatadaptatie en duurzame energie. Voor de onderwerpen bodem, water en milieu, gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie, is de PRS afgestemd op het Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021 (BWM-plan, PS 2015). Voor duurzame energie is geconstateerd dat de provincie, om haar ambities te halen en om een antwoord te hebben op dit urgente vraagstuk dat ook maatschappelijk sterk leeft, haar beleidsinzet moet verzwaren. Hiervoor wordt voor alle vormen, met uitzondering van windenergie, een algemene regel opgesteld die als uitgangspunt 'ruimte bieden' heeft. Voor windenergie wordt de beleidslijn zoals die in de PRS 2013 stond vastgehouden. Wel is de uitnodiging aan gemeenten die in de

PRS staat, om met nieuwe locaties voor windturbines vanaf 60 meter in het landelijk gebied te komen, geaccentueerd.

Hoofdstuk 5 Beschermen kwaliteiten: Dit hoofdstuk is nieuw toegevoegd en bevat de verplaatste teksten over de cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS), landschap, aardkundige waarden en natuur. Het samenvoegen van deze onderwerpen in een nieuw hoofdstuk is een gevolg van de discussie die gevoerd is over de beschrijving van de provinciale belangen, gecombineerd met de advisering door de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) in een klankbordgesprek met de portefeuillehouder. Conclusie van beide was, dat de PRS logischer wordt als de te beschermen kwaliteiten bij elkaar worden gezet en losgekoppeld worden van de gewenste ruimte voor ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied. De inhoudelijke dubbeling tussen CHS en landschap in de vorm van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam, die soms tot onduidelijkheid leidde, is opgelost door de beschrijving en verbeelding van beiden alleen nog onder CHS op te nemen. In de PRV is op basis van extern juridisch advies de regel beperkt tot het behouden van de kwaliteiten van CHS en landschap. Voor beiden werd ook “versterken” gevraagd. De paragraaf over natuur is aangepast aan het Natuur Netwerk Nederland en sorteert voor op de nieuwe Wet Natuurbescherming en de in dat kader op te stellen provinciale Natuurvisie. In deze paragraaf is ook de reactie op de motie over natuurcompensatie verwerkt. De beschrijving van de groene contour is verduidelijkt.

Hoofdstuk 6 Vitale dorpen en steden: De algemene beleidslijn voor verstedelijking is hetzelfde gebleven. In overleg met de gemeenten zijn de rode contouren geactualiseerd. In de PRS is een passage opgenomen over het anticiperen op een toekomstige stedelijke uitbreidingslocatie bij gebleken urgentie en onvermijdelijkheid. Deze moet altijd door PS worden vastgesteld via een (partiële) herziening van de PRS en PRV. De stedelijke programma's per gemeente en regio zijn gewijzigd: zo zijn uitbreidingslocaties waarvoor een gemeentelijk ruimtelijk plan is vastgesteld binnen de contour gebracht en daarmee onderdeel geworden van het binnenstedelijke programma, en is op basis van de voortgang van de realisatie, de actuele plancapaciteit en de wensen en ideeën van gemeenten een aantal wijzigingen aangebracht. De programma's zijn getoetst aan de meest recente prognoses woningbehoefte (Primos 2015) en behoefte werklocaties (Stec 2016). Per saldo heeft dit geleid tot een lichte ophoging van zowel het programma voor wonen als voor werken, grotendeels binnenstedelijk. Voor kantoren zijn de PRS en PRV in lijn gebracht met de Thematische Structuurvisie Kantoren. Voor detailhandel is het beleid aangescherpt, omdat de winkelleegstand groeit. In de PRS en PRV wordt een eerste stap gezet, vooruitlopend op de provinciale retailvisie die naar verwachting in 2017 gereed is. Deze eerste stap is een regel op die verdere uitbreiding van het winkelareaal buiten de bestaande winkelstructuur verbiedt. Uitzonderingen op deze regel betreffen: nieuw ondersteunend winkelareaal bij grootschalige woningbouwontwikkelingen; daar waar aantoonbaar is dat er regionaal geen alternatieve vestigingsmogelijkheden zijn; en verplaatsing van winkelareaal in geval van herstructurering. Voor de onderwerpen onder verkeer en vervoer zijn de PRS en PRV in lijn gebracht met het mobiliteitsplan.

Hoofdstuk 7 Dynamisch landelijk gebied: De mogelijkheden voor niet aan het landelijk gebied gebonden functies zijn verduidelijkt, waarbij vooral de nadruk ligt op de maatwerkmogelijkheden die uitzonderingen op de standaardnormen zoals opgenomen in de PRV mogelijk maken. Voor de vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing wordt de flexibiliteit gebaseerd op kwaliteit die we nu bieden in de maatvoering ook geboden voor de sloopeis. Voor de kernrandzones is het beleid en de bijbehorende regeling verduidelijkt, conform de wens uit het coalitieakkoord om maatwerk kunnen bieden aan kleinschalige lokale economische ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid en conform het externe juridisch advies dat we gevraagd hebben over zowel de PRV als geheel, als over de kernrandzone als specifieke regeling. Bij landbouw is de grootste wijziging, dat het aparte beleid voor het reconstructiegebied vervalft. Dit betekent dat er voor intensieve landbouw een maximaal bouwblok van 1,5 hectare gaat gelden. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij en omschakeling van grondgebonden naar niet grondgebonden veehouderij is niet mogelijk. Het beleid voor grondgebonden landbouw blijft ongewijzigd. Bij recreatie tenslotte, zijn de bovenlokale recreatieterreinen verduidelijkt en is beleid toegevoegd voor recreatiewoningen, passend bij de regel die hierover al in de PRV opgenomen was.

Hoofdstuk 8 Uitvoering: Dit hoofdstuk is geactualiseerd en op basis van het advies van de ARK is er een paragraaf over uitvoering geven aan ruimtelijke kwaliteit en over voorsorteren op de Omgevingswet toegevoegd.

BIJLAGE 2: Afdoening moties behorende bij Herijking PRS en –PRV

Bij vaststelling van de PRS en PRV in 2013 zijn enkele moties aangenomen waarvan de beantwoording gekoppeld is aan de herijking van deze documenten. Ook daarna zijn er twee moties gekoppeld aan deze herijking en zijn er twee toezeggingen gedaan. Hierna is aangegeven hoe deze moties en toezeggingen verwerkt zijn in de Ontwerp PRS en –PRV (herijking 2016). Met deze verwerking achten GS deze moties als afgedaan en de toezeggingen gestand gedaan.

PRS motie 2: Utrecht staat voor afspraak windenergie (aangenomen op 4-2-2013)

PS constateren dat de provincie in het overleg van de provincies met het Rijk afspraken maakt over een ten minste te realiseren vermogen aan windenergie op land en dat de PRS 2013-2028 locaties voor windenergie aanwijst waarmee dit vermogen in beginsel te realiseren is, maar dat deze locaties nog de nodige onzekerheden kennen. PS vragen GS om bij de vierjaarlijkse herijking van de PRS inzicht te bieden in de mate van voortgang van de in gang gezette initiatieven en indien deze voortgang onvoldoende is voor het waarmaken van de afspraken, aanvullende ruimtelijke maatregelen aan PS voor te stellen.

Beantwoording

In de Statenbrief 'Stand van zaken windenergie 2015' d.d. 27 oktober 2015 is de jaarlijkse stand van zaken voor de realisatie van windturbines weergegeven. Het bij deze statenbrief gevoegde overzicht geeft aan dat momenteel 31 MW gerealiseerd is of vastgelegd in onherroepelijke bestemmingsplannen. Daarnaast zijn er initiatieven in verschillende stadia van planvorming bekend, naar verwachting leiden deze in 2016 tot besluitvorming. Het primaat bij de ontwikkeling van ruimtelijke mogelijkheden voor turbines ligt bij het gemeentebestuur. Conform eerder aangenomen moties biedt de provincie gemeenten hiertoe ondersteuning.

Landelijk is afgesproken dat in 2020 6000 MW windenergie gerealiseerd zal zijn. De bijdrage vanuit de provincie Utrecht zal 65,5 MW zijn, waarvan op dit moment ongeveer de helft gerealiseerd of vastgelegd is. Het aantal van 65,5 MW staat in de PRS, inclusief de bijbehorende locaties voor het realiseren van de gehele opgave. Deze locaties laten we op de kaart staan. Daarnaast gaan wij gemeenten actief uitnodigen om met nieuwe locaties te komen, zodat het halen van de afgesproken bijdrage gemakkelijker kan worden. Gemeentelijk draagvlak blijft daarbij een randvoorwaarde voor het realiseren van locaties, conform de afspraak hierover in het coalitieakkoord. Zoals in het coalitieakkoord is aangegeven, wordt in 2017 beoordeeld of naar redelijkheid te verwachten is, dat de met het Rijk afgesproken 65,5 MW aan windenergie in 2020 te halen is. Als dit dan niet waarschijnlijk is, wordt de inzet, op basis van de bevindingen op dat moment, geïntensiveerd.

Met de afspraken uit het coalitieakkoord zijn aanvullende maatregelen bij de herijking van de PRS niet nodig. Als aanvullende maatregelen nodig zijn, zullen die conform de afspraken uit het coalitieakkoord in 2017 aan PS voorgelegd worden. Daarmee is deze motie afgedaan.

PRS motie 4: Breng de ladder voor duurzame ontwikkeling in de praktijk (aangenomen op 4-2-2013)

PS constateren dat de algemene beleidslijn verstedelijking in de PRS overeenkomt met de inhoud van de ladder voor duurzame verstedelijking en dat verstedelijkingsafspraken in NV Utrecht-verband zijn gemaakt voordat de ladder voor duurzame verstedelijking opgenomen was in het Bro. PS vragen GS om in samenwerking met gemeenten (bij vooroverleggen e.d.) en door middel van haar ruimtelijk instrumentarium de correcte toepassing van de ladder te faciliteren en te waarborgen en bij de vierjaarlijkse herijking van de PRS inzicht te bieden in de wijze waarop de ladder in de gemeentelijke praktijk wordt toegepast en, indien nodig, aanvullende (ruimtelijke) maatregelen voor te stellen om een correcte werking van de ladder te waarborgen.

Beantwoording

Wij ondersteunen de gemeenten als volgt bij het toepassen van de Ladder in de gemeentelijke praktijk. In het kader van het vooroverleg met gemeenten wordt gewezen op de (juiste) toepassing van de Ladder. Voorts wordt in de reguliere overleggen die wij ambtelijk hebben met gemeenten, maar ook in gesprekken met initiatiefnemers, gewezen op de wettelijke verplichting voor het toepassen van de Ladder. De mate waarin de toepassing wordt aangemoedigd is mede afhankelijk van de omvang van een ruimtelijke ontwikkeling. Zo wordt voor relatief kleine ontwikkelingen met name informeel gewezen op de toepassing. Bij grotere ontwikkelingen is in het kader van het vooroverleg nadrukkelijker initiatief genomen. Bij een enkel plan heeft dit geleid tot een zienswijze, hetgeen alsnog geleid heeft tot correcte toepassing van de Ladder (goede motivering van de fasering in relatie tot binnenstedelijke bouwmogelijkheden, verkeersafwikkeling, regionale afstemming en woningtypering). Om de kennis over de Ladder bij gemeenten te vergroten en de juiste toepassing te stimuleren, is in het voorjaar van 2015 een aantal trainingen georganiseerd voor provinciale en gemeentelijke ambtenaren die met de Ladder te maken hebben.

Wij merken dat de wijze waarop wij het gebruik van de Ladder actief stimuleren vruchten afwerpt. Gemeenten hebben op dit moment kennis van de Ladder en weten hoe en wanneer die moet worden toegepast. Deze werkwijze is met name gericht op kennisdeling en tijdig overleg. Bij een bestemmingsplanprocedure heeft het gemeentebestuur de verstedelijkingskeuzes al gemaakt, onze inspanning richten wij op het voorafgaand daaraan beïnvloeden van deze keuzes.

Naar aanleiding van opmerkingen van gemeenten is in de Ontwerp PRS (herijking 2016), in paragraaf 6.2, is een nieuwe passage opgenomen over de werking van de ladder voor duurzame verstedelijking in relatie tot het stedelijk programma in de PRS. Hierbij is aangegeven, dat het uitgangspunt voor het woningbouwprogramma in de PRS en PRV niet in eerste instantie de woningbehoefte tot 2028, maar de ruimtelijke mogelijkheden is. De in de PRS en PRV opgenomen woningbouwprogramma's passen binnen de geprognosticeerde regionale woningbehoefte in de planperiode 2013-2028. De provinciale, regionale en in veel gevallen ook de lokale woningbehoefte is echter hoger dan het woningbouwprogramma zoals opgenomen in de PRS. Bij het vaststellen van ruimtelijke plannen is het aan gemeenten om de actuele behoefte met recent onderzoek aan te tonen. De PRS ondersteunt dus de toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking in de praktijk, maar vormt niet de enige onderbouwing hiervoor. Wel zorgen we voor blijvende toepasbaarheid van de PRS, door de voortgang van het woningbouwprogramma jaarlijks te monitoren en elke vier jaar te herijken. Hiermee voorkomen we dat er een discrepantie ontstaat tussen het provinciale woningbouwprogramma en de behoefte aan nieuwe woningen. De hier beschreven werkwijze zullen wij de komende tijd continueren. Daarmee is deze motie afgedaan.

PRS motie 5: Waterkracht (aangenomen op 4-2-2013)

PS roepen GS op om daar waar zij haar stimulerende rol invult ten aanzien van waterkracht, deze tevens te doen vergezellen van een stimulerende rol om deze energieopwekking op een visvriendelijke manier te doen geschieden.

Beantwoording

PS hebben een brief van Rijkswaterstaat ontvangen over de Waterkrachtcentrale Hagestein d.d. 1 september 2015. Hierin wordt de provincie geïnformeerd over de stand van zaken van deze waterkrachtcentrale (WKC), omdat ze deelnemer is aan het participatieproces van de verkenning WKC Hagestein. De brief gaat onder andere over de vraag van de deelnemers naar duidelijke normen voor visschade door WKC's. Rijkswaterstaat geeft aan hiervoor een beleidsregel opgesteld te hebben, op basis van de al bestaande normen voor de Maas. De beleidsregel is geformuleerd met het oog op het kunnen bereiken van de doelstellingen in het kader van o.a. de EU KaderRichtlijn Water (KRW) en het Aalbeheerplan. Deze beleidsregel, 'watervergunningverlening waterkrachtcentrales in rijkswateren', is op 1 januari 2015 ingegaan. De beleidsregel stelt dat in een relevant gebied (in dit geval de Neder-Rijn en de Lek) maximaal 10% visschade mag optreden door alle WKC's in deze riviertak samen. Als deze norm overschreden wordt, geldt voor een eventuele nieuwe WKC in deze riviertak (zoals Hagestein) in principe nihil vissterfte (strikte norm van maximaal 0,1% visschade). Rijkswaterstaat heeft besloten om rondom de WKC Hagestein zelf geen initiatieven te ontplooiën. Rijkswaterstaat wil externe partijen wel de gelegenheid bieden om met waterkracht energie te winnen ("Energie op areaal"). Rijkswaterstaat zal daartoe in haar rol van bevoegd gezag eventuele vergunningaanvragen van derden toetsen. Er heeft zich inmiddels een geïnteresseerde partij gemeld bij Rijkswaterstaat.

Vergunningplicht Natuurbeschermingswet: Het in gebruik hebben van een WKC in de stuwen bij Hagestein en Maurik (Amerongen) leidt tot een zekere mate van vissterfte van Zeeprik, Rivierprik, Elft en Zalm. De bouw en / of het in gebruik hebben van de WKC's Hagestein en Maurik is vergunningplichtig op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet. Hiervoor dienen vergunningen Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd. De omvang van de vissterfte en de mogelijkheden de negatieve effecten te mitigeren dient vast te worden gesteld in een passende beoordeling.

De potentiële waterkrachtcentrale Hagestein is op dit moment de enige mogelijkheid voor energieopwekking middels waterkracht in onze provincie. Bovendien geldt de beleidsregel voor alle waterkrachtcentrales in Rijkswateren. De vergunningplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet draagt ook bij aan de gewenste visvriendelijke manier van energiewinning. Daarmee is aan deze motie uitvoering gegeven. Opname in de Ontwerp PRS (herijking 2016) is niet nodig.

PRS motie 11: Agrarische cultuurlandschappen op de Utrechtse Heuvelrug (aangenomen op 4-2-2013)

PS verzoeken GS om bij de eerstvolgende herziening van de Cultuurnota één of twee karakteristieke voorbeelden van het agrarisch cultuurlandschap op de Utrechtse Heuvelrug op te nemen in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

Beantwoording

De motie verzoekt om bij de herziening van de Cultuurnota agrarisch cultuurlandschap op de Utrechtse Heuvelrug op te nemen. Omdat we sinds de vaststelling van de PRS en PRV in 2013 de begrenzing van de cultuurhistorische hoofdstructuur regelen via het ruimtelijk beleid, hebben we de uitvoering van de motie gekoppeld aan de herijking van de PRS en –PRV en niet aan herziening van de Cultuurnota. Ter voorbereiding van de herijking van de PRS en PRV hebben wij in 2015 een quick scan laten uitvoeren naar potentiële agrarische cultuurlandschappen op de Utrechtse Heuvelrug. In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat er op de Heuvelrug geen van dergelijke cultuurlandschappen van enige omvang en gaafheid meer aanwezig zijn, met uitzondering van de Soester Eng. De quick scan bestempelt het agrarisch cultuurlandschap Soester Eng van bovenlokaal belang. Kanttekening hierbij is wel, dat de Soester Eng geringer in omvang is dan de agrarische cultuurlandschappen in het Groene Hart, volledig binnen één gemeente ligt en een gemeentelijke bescherming heeft. Toch is het bovenlokale belang van de Soester Eng voldoende motivatie om de Soester Eng toe te voegen

aan het agrarisch cultuurlandschap. De Ontwerp PRS (herijking 2016) bevat een voorstel voor verwerking van de Soester Eng als agrarisch cultuurlandschap op zowel de kaart, als in de tekst. Daarmee is deze motie afgedaan.

Motie 45B: Natuurbank voor natuurcompensatie (aangenomen op 8 december 2014)

PS verzoeken GS om in de aanloop naar de eerstvolgende herziening van de PRS/PRV de regelgeving over natuurcompensatie te bezien en het provinciale natuurcompensatieloket uit te bouwen tot een natuurcompensatiebank.

Beantwoording

In verschillende landelijke onderzoeken (o.a. van Algemene Rekenkamer, Alterra, Nationaal Groenfonds en de landelijke ambtelijke Stuurgroep natuurcompensatie) zijn problemen geconstateerd voor de uitvoering van natuur- en boscompensatie. Het is vaak moeilijk om locaties voor compensatie te vinden, hetgeen tot vertraging in de besluitvorming leidt, en te vaak worden losliggende snippers gerealiseerd waarvan de kwaliteit gering is. Verder komt uit de onderzoeken naar voren dat veelal de registratie, de controle en de juridische borging van de uitvoering onvoldoende is. Deze problemen doen zich ook binnen de provincie Utrecht voor (zie o.m. de Eindrapportage natuurcompensatielocaties, Ruimtelijk Actieprogramma 2008-2011). In de rapporten worden aanbevelingen gedaan om te komen tot verbetering. Naast het verbeteren van de registratie, de controle en de juridische borging wordt voorgesteld de eis te laten vallen dat de natuur- en boscompensatie in de nabijheid dient plaats te vinden. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk voor de realisatie van compensatie binnen de provincie een 'natuurcompensatiebank' te vormen, d.w.z. grond of natuur op een beperkt aantal locaties in de provincie op voorraad te houden. Hierdoor kan de besluitvorming worden versneld, de compensatieverplichtingen worden gebundeld, de kwaliteit van de compensatie worden vergroot en provinciale doelen, zoals Groene Contour en Een voorstel hiervoor zal aan PS voorgelegd worden in de Natuurvisie, die de Provincie Utrecht opstelt als basis voor de implementatie van de nieuwe Wet Natuurbescherming. De keuzen hierin zullen zo nodig afgestemd worden met de Kopgroep Akkoord van Utrecht. Vooruitlopend hierop wordt in de Ontwerp PRV (herijking 2016) de regel voor het Natuur Netwerk Nederland (NNN) zodanig verruimd, dat de mogelijke opties rond natuurcompensatie, inclusief een natuurcompensatiebank, daarbinnen uitvoerbaar zijn. Het belangrijkste voorstel is de nabijheidseis te schrappen en deze te vervangen door de eis dat de compensatie dient plaats te vinden aansluitend aan het NNN of binnen de groene contour. Ook zal de mogelijkheid worden opgenomen dat compensatie plaatsvindt binnen het NNN, op een plek waar nog nieuwe natuur moet worden ontwikkeld en deze aanleg kan worden versneld. In dit laatste geval moet het NNN wel met een gelijke oppervlakte (nog te ontwikkelen) nieuwe natuur worden uitgebreid. Het Rijk heeft in 2012 in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) de eis dat compensatie in de nabijheid dient plaats te vinden, al laten vervallen en ook de compensatie binnen het NNN mogelijk gemaakt. De Ontwerp PRV (herijking 2016) bevat dus regelgeving die een natuurcompensatiebank mogelijk maakt. Een verder voorstel hiervoor volgt in de nog op te stellen Natuurvisie. Daarmee is deze motie afgedaan.

NB: De motie is mede gebaseerd op de veronderstelling dat het Groenfonds over natuurcompensatiemiddelen beschikt die door de provincie Utrecht aangewend kunnen worden voor de realisatie van nieuwe natuur. Uit navraag blijkt dat niet het geval. Het Groenfonds beschikt weliswaar over veel natuurcompensatiemiddelen maar deze kunnen in beginsel niet door de provincie Utrecht worden aangewend aangezien deze middelen gelabeld zijn voor compensatie elders. Mocht de kans zich echter voordoen, dan zal hiervan gebruik worden gemaakt.

Motie 107: Water als orderend principe (aangenomen op 7 december 2015)

PS constateren in deze motie dat hetgeen in het BWM-plan staat verwoord: "Wij streven naar bodem-, wateren milieukwaliteiten die passend zijn voor de functies van een gebied", in tegenspraak lijkt met hetgeen in het coalitieakkoord staat: "Bij elke ruimtelijke ontwikkeling wordt water meegenomen als ordenend beginsel. De functies volgen de vereisten die het water aan het gebied stelt". PS vragen GS met deze motie de lijn te volgen van het coalitieakkoord door bij iedere ruimtelijke ontwikkeling water mede mee te nemen als ordenend beginsel en de functies van het gebied de vereisten die het water aan het gebied stelt te laten volgen.

Beantwoording

In de Statenbrief 'Afhandeling moties 105 en 107' d.d. 15 maart 2016 is reeds het volgende aangegeven: "Hetgeen wordt beoogd met de motie sluit in zijn algemeenheid aan bij de beleidsdoelen van zowel het BWM-plan als de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS). Bij ons ruimtelijk beleid wordt uitgegaan van de lagenbenadering, die er voor zorgt dat grote ruimtelijke ontwikkelingen steeds worden beoordeeld binnen de fysieke context van het bodem- en watersysteem. Tevens zijn in de PRS en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) ook diverse teksten en bepalingen opgenomen die vragen om bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met de kwetsbaarheden van het bodem- en watersysteem. Omdat nu het proces voor de herijking van de PRS/PRV loopt, nemen wij water als mede ordenend principe hierin mee."

Zoals de Statenbrief reeds aangeeft, bevat het ruimtelijk beleid water al als mede-ordenend beginsel. Wij willen dit wel nog duidelijker uit ons beleid, maar vooral ook uit onze verordening laten spreken. In de Ontwerp PRS (herijking 2016) is dit onder andere verwerkt door het werken vanuit de lagenbenadering, waarbij water een mede ordenend principe is centraler te zetten. Dit staat aangegeven bij de beschrijving van enkele thematische onderwerpen in de PRS. We gaan dit ook opnemen in de inleidende hoofdstukken, waardoor het duidelijker wordt

dat dit een algemeen geldend uitgangspunt is, wat doorwerkt in diverse thematische onderwerpen. In de Ontwerp PRV (herijking 2016) nemen we een artikel op over het rekening houden met overstromingsrisico's bij kwetsbare en vitale objecten en woonwijken en bedrijventerreinen. Ruimtelijke plannen voor deze ontwikkelingen moeten dus een beschrijving bevatten over de wijze waarop het plan rekening houdt met overstromingsgevaar. Dit staat al in de PRV als onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing die geleverd moet worden bij dit soort ontwikkelingen. Door dit op te nemen als een zelfstandig artikel wordt hier nog meer de nadruk op gelegd. Door verwerking in de Ontwerp PRS en –PRV (herijking 2016) is deze motie afgedaan.

Toezegging 7 september 2015: GS zeggen toe dat conflicterende beleidsonderdelen in de herijking van de PRS en –PRV worden gerepareerd.

Bij het herijken van de PRS en PRV zijn ten behoeve van de diverse objecten waaraan het beleid en de regels gekoppeld zijn controles uitgevoerd ten aanzien van al dan niet bedoelde overlap en daarmee eventueel conflicterend beleid of regels. Dit heeft geleid tot enkele kleine aanpassingen op de kaart, waardoor bijvoorbeeld rode contour en Nationaal Natuur Netwerk of Stillegebied elkaar niet overlappen. Ook is bijvoorbeeld de regel voor 'glastuinbouw niet toegestaan' beperkt tot het landelijk gebied. Tenslotte waren er twee objecten die twee keer, en met verschillende begrenzing voorkwamen in de PRS en PRV. Het betrof de Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) die zowel bij cultuurhistorie, als bij landschap waren opgenomen. De keuze is gemaakt om deze alleen onder cultuurhistorie op te nemen, met als begrenzing die van het voormalige nationaal landschap, omdat die begrenzing zowel het cultureel erfgoed zelf, als een bufferzone betreft. Een benadering die past bij het UNESCO werelderfgoed van SvA en de nominatie hiervoor van NHW. Met deze controles en aanpassingen is deze toezegging gestand gedaan.

Toezegging RGW 18 januari 2016: GS zeggen toe de commissie te informeren over de voortgang met betrekking tot de situatie van de 6 hectare schuifruimte te Woerden.

In de afgelopen periode is samen met de gemeente Woerden tevergeefs gezocht naar een locatie voor de 6 hectare schuifruimte in het kader van herstructurering van bedrijventerreinen te Woerden. Voor de herijking van de PRS is hernieuwd onderzoek gedaan naar de actuele aanbod- en behoeftecijfers voor bedrijventerreinen. Hieruit komt het beeld dat er in de regio West in totaliteit voldoende capaciteit voor bedrijventerreinen aanwezig is. Woerden zal dus ten eerste goed moeten onderbouwen dat er een actuele behoefte is aan schuifruimte voor bedrijventerreinen ten behoeve van de voortgang van de herstructurering. Ten tweede moet gezocht worden naar een geschikte locatie. Woerden is bezig met de onderbouwing, inclusief de zoektocht naar een mogelijke locatie. Met deze informatieverstrekking is deze toezegging gestand gedaan.

BIJLAGE 3: Beantwoording vraag naar gegevens over woningbouw

Tijdens de informatiebijeenkomst op 18 april 2016 heeft u vragen gesteld over woningbouwgegevens. In onderstaande tabel zijn deze gegevens weergegeven.

CBS- gegevens woningen

CBS-gegevens woningen ¹⁾								
	Woningvoorraad per 1-1-2013	nieuwbouw ²⁾ 2013 t/m 2015	overige toevoeging ³⁾ 2013 t/m 2015	sloop ⁴⁾ 2013 t/m 2015	overige onttrekkingen ⁵⁾ 2013 t/m 2015	correctie ⁶⁾	saldo voorraad	woningvoorraad per 1-1-2016
Amersfoort	63.856	1.146	678	277	353	239	1.433	65.289
Baarn	11.228	119	397	14	99	-45	358	11.586
Bunschoten	7.719	269	131	21	19	8	368	8.087
Eemnes	3.591	78	25	10	26	7	74	3.665
Leusden	12.415	62	23	40	23	-12	10	12.425
Soest	19.910	93	396	66	54	3	372	20.282
Woudenberg	4.821	55	37	7	14	1	72	4.893
Totaal Regio Amersfoort	123.540	1.822	1.687	435	588	201	2.687	126.227
Renswoude	1.827	66	34	21	20	-1	58	1.885
Rhemen	7.482	246	105	66	8	-4	273	7.755
Utrechtse Heuvelrug	21.144	410	443	58	741	18	72	21.216
Veenendaal	25.457	917	466	91	68	21	1.245	26.702
Wijk bij Duurstede	9.461	384	91	22	60	3	396	9.857
Totaal Regio Zuid Oost	65.371	2.023	1.139	258	897	37	2.044	67.415
De Bilt	19.363	161	94	36	324	2	-103	19.260
Bunnik	6.082	177	24	5	7	-2	187	6.269
Houten	19.155	366	61	8	17	-15	387	19.542
Ijsselstein	13.857	231	229	111	40	3	312	14.169
Nieuwegein	26.647	519	660	8	23	4	1.152	27.799
Stichtse Vecht	26.732	638	295	33	80	9	829	27.561
Utrecht	145.124	3.464	1.390	373	482	203	4.202	149.326
Vianen	8.117	158	77	6	98	4	135	8.252
Zeist	26.976	738	646	332	79	8	981	27.957
Totaal regio Utrecht	292.053	6.452	3.476	912	1.150	216	8.082	300.135
De Ronde venen	18.048	71	349	27	998	165	-440	17.608
Lopik	5.347	151	20	27	2	-1	141	5.488
Montfoort	5.443	92	46	4	6	1	129	5.572
Oudewater	4.073	156	77	29	8	1	197	4.270
Woerden	20.720	444	386	77	71	1	683	21.403
Totaal regio West	53.631	914	878	164	1.085	167	710	54.341
Totaal Provincie	534.595	11.211	7.180	1.769	3.720	621	13.523	548.118

1) Bron: CBS-statline. De cijfers over 2015 zijn nog voorlopig. Definitie 'woning': 'een verblijfsobject met minimaal een woonfunctie en eventueel één of meer andere gebruiksfuncties.'

2) definitie 'nieuwbouw': 'door nieuwbouw aan de voorraad toegevoegd'

3) definitie 'overige toevoeging': 'om andere redenen dan nieuwbouw aan de voorraad toegevoegd, bijvoorbeeld splitsing, verbouw of verandering van gebruiksfunctie'. Hieronder vallen dus ook woningen die zijn gerealiseerd middels kantorentransformatie.

4) definitie 'sloop': 'door sloop aan de voorraad onttrokken'

5) definitie 'overige onttrekking': 'óm andere redenen dan sloop onttrokken aan de voorraad, zoals samenvoeging of verandering van gebruiksfunctie'

6) saldo van negatieve en positieve (administratieve) correcties.